

**به ناوی خودای به خشنده و میهره بان**

**به ناوی گه له وه**

**پهرله مانی کوردستان – عیراق**

ده پیتی حوکی پرگی (۱) له مادهی (۵۶) له یاسای ژماره (۱) ی سالی ۱۹۹۲ هه موار کراو و به پالپشتیی تهو یاساکارییهی ژمارهی یاسایی ئەندامانی پەرله مان خستیانه روو ، پەرله مانی کوردستان – عیراق له دانیشتنی ئاسایی ژماره (۲۶) له رۆژی ۲۰۱۱/۶/۱۵ دا بریاری ده رکردنی ئەم یاسایی دا:

**یاسای ژماره (۷) ی سالی ۲۰۱۱**

**یاسای نه نجومه نی گشتی راژه له ههریمی کوردستان – عیراق**

**به شی یه کهم**

**پیناسه کان**

**مادهی یه کهم :**

مه به ست له م زاراه و دهسته واژانهی دادین واتاکانی به رامبه ریانه بو مه به ستی ئەم یاسایه :

**یه کهم :** ههریم : ههریمی کوردستان – عیراق .

**دووهم :** نه نجومه ن : نه نجومه نی گشتی راژه له ههریمدا .

**سییه م :** سه رۆکی نه نجومه ن : سه رۆکی نه نجومه نی گشتی راژه له ههریمدا .

**به شی دووهم**

**دامه زانندن و نامانج**

**مادهی دووهم :**

له ههریمدا نه نجومه نیک به ناوی (نه نجومه نی گشتی راژه له ههریمی کوردستان) داده مه زریت و خاوه ن که سایه تی مه عنه وی و سه به خۆی دارایی و کارگیری ده بیت ، سه رۆکه که ی یان هر که سیک تهو رای ده سپیریت نوینه رایه تی ده کات و سه به نه نجومه نی وه زیان ده بیت .

**مادهی سییه م :**

**نامانجی نه نجومه ن نه مانیه که دادین :**

**یه کهم :** به رز کردنه وی ناستی وه زیفه ی گشتی و په ره پیدانی راژه ی گشتی و ده سه به ر کردنی ده رفه تی یه کسان و مسۆگه ر کردنی بنه مای یه کسانی بو که سانی شیاو به پر کردنه وه یان .

**دوووم :** نه خشه كيشان بۆ كاروبارى وه زيفه گشتى و سه ره شتى كردنى .  
**سييه م :** په ره پيدانى ده زگاي كارگيرى و بهرز كردنه وهى ناستى په يكه رى وه زيفى دامه زراوه كانى هه ريم و په ره پيدانى تواناي فرمانبه رانى راژه ي گشتى بۆ ئه وان به هه ماههنگى له گه ل لايه نانى په يوه نديدار .

**به شى سييه م**  
**په يكه رى ريگه خستن**

**مادده ي چواره م :**

ئه نجومه ن برى تيه له م پيگه اتانه ي دادين :

**يه كه م :** فرمانگه ي كاروبارى كارگيرى و دارايى و ياسايى .

**دوووم :** فرمانگه ي تويژينه وه و ليكزليه وه ي كارگيرى .

**سييه م :** فرمانگه ي په ره پيدانى كارگيرى .

**چواره م :** فرمانگه ي هه ماههنگى و به دوا داچوون .

**پينجه م :** راويژكارى ئه نجومه ن .

**مادده ي پينجه م :**

جيگرى سه رۆك جيبى سه رۆك ده گريته وه و له كاتى ناماده نه بوونيشدا ده سه لاته كانى پياده ده كات .

**مادده ي شه شه م :**

**يه كه م :** ئه نجومه ن به بانگه ي شتى سه رۆك يان جيگره كه ي له كاتى ناماده نه بوونى سه رۆكدا ، كۆ ده بيتته وه .

**دوووم :** ئه نجومه ن به ناماده بوونى زۆرينه ي ئه ندامانى كۆ ده بيتته وه و برياره كانى ئه نجومه نيش به زۆرينه ي دهنگى

ئه ندامانى ناماده بوو ده درين ، ئه گه ر دهنگه كانيش په كسان بوون ئه و لايه قبول ده كرئت كه سه رۆك دهنگى

له گه ل داوه .

**به شى چواره م**  
**ئه ركه كانى ئه نجومه ن**

**مادده ي هه وته م :**

ئه نجومه ن به هه ماههنگى له گه ل لايه نانى پسپۆر يان په يوه نديدار، ئه م ئه ركه كانه ي دادين ده گريته ئه ستۆ :

**يه كه م :** دامه زراندىن و دامه زرانده وه و بهرز كردنه وه له راژه ي گشتى و له سه ر بنه ماي پتوه رى پيشه يى و توانا و

پتويستى و به و جوهرى له گه ل پسپۆرايه تيبى ئه نجومه نه كانى خوجييبى په كه كانى كارگيريدا ناكۆك نه بيت

له گه ل به دى هينانى هاوسهنگى له نيوان پاريزگاكاندا .

**دووهم:** دارشتنی سیاسهتی راژهی گشتی و دیاری کردنی نامرازهکانی پیاده کردنی و ههسهنگاندنی ناستی بهجی گه یاندن .

**سییهم:** پیشنیار کردنی یاساو ریسای ریکخستن و په ره پیدانی کاروباری وهزیفه ی گشتی یان را ده برین تییاندا .  
**چوارهم:** ناماده کردنی په یکه ری وهزیفی وهزاره ته کان و لایه نانی گری نه دراو به وهزارهت و هه موو دامه زراوتیک که وهزیفه ی گشتی تیدایه .

**پینجهم:** شیکردنه وه و وه سف کردنی وهزیفه ی گشتی و دانانی مه رجه کانی پر کردنه وهی .

**شه شه م:** دانانی سیاسهتی تایبته به مه شق و شیاندنی فه رمان به رانی راژه ی گشتی .

**حه وته م:** دانانی سیاسهت و په رهنسیپ و که به دی هینانی هاوسهنگی له نیوان ژماره ی فه رمان به ران له فه رمانگه کانی جوړ به جوړی هه ریم و راژه ی پیشکه ش کراو مسۆگه ر ده کات .

**هه شته م:** نه نجام دانی لیكۆلینه وه و توژیینه وهی په یوه ندیدار به په ره پیدانی وهزیفه ی گشتی و پیشکه ش کردنی راسپارده له باره یه وه به لایه نی په یوه ندیدار له هه ریمدا .

**نۆیه م:** ناماده کردنی راپۆرتیکی سالانه له باره ی کاره کانی نه نجومه ن که بریتی بیت له پیداجوونه وه به پرۆسه کانی دامه زراندن و نه و راسپاردانه ی به پتویستیان ده زانیت بۆ به رزکردنه وهی ناستی راژه ی گشتی و به رز کردنه وهی بۆ سه رۆکایه تی هه ریم و سه رۆکایه تی په رله مان و سه رۆکایه تی نه نجومه نی وه زیان .

**ده ییه م:** ناماده کردنی راپۆرتی سالانه له باره ی هه ر وهزاره تیک یان نه و لایه نه ی گری دراوی وهزارهت نییه و به رز کردنه وهی بۆ سه رۆکایه تی هه ریم و سه رۆکایه تی په رله مان و سه رۆکایه تی نه نجومه نی وه زیان ، بریتیش بیت له راسپارده و پیشنیاری پتویست بۆ مسۆگه ر کردنی باش به جی گه یاندنی کار .

**یازده ییه م:** ناماده کردنی پرۆزه بودجه ی تایبته به نه نجومه ن بۆ تومار کردنی له نیوان بودجه ی گشتی هه ریمدا .

**دوازده م:** به جی گه یاندنی رووماڵ و لیكۆلینه وه و نامار و پیشکه ش کردنی نه و پیشنیارانیه ی په یوه ندیبان به به دی هینانی هاوسهنگی له نیوان په یکه ری مووچه و ناستی گشتی بژیوییه وه هه یه ، له به ر روشنایی خه رجی گوزه ران و نرخ ی کالا و خزمهت و پتوه ره کانی نابووری و دیاری کردنی ناستی هه ره نزمی گوزه رانی تاك له وهزیفه ی گشتیدا .

**سیزده م:** نه نجومه ن بۆی هه یه شیانی نه و که سانه تاقی بکاته وه ، که ده خوازریت دابه زرین یان دابه زریندرینه وه ، چ به دیمانه یان تاقی کردنه وهی به نوسین یان به هه ردوو کیان پتکه وه ، بۆ ناشنا بوون به خه سلتهت و توانستی جهسته و شیانه کانیان، نه وان هه له وه به ده ر ده بن که راژه ی پیشوویان له وهزیفه یه کدا هه یه و تیییدا چه سپاون یان هه لگری بروانامه ی بالان ، ته نیا مه گه ر ژماره ی نه وانیه ی بۆ به ده ست هینانی نه و وهزیفانه ی داوا کراوه پر بکرینه وه له و وهزیفانه زیاتر بیت .

**چوارده م:** بایه خ دان به دامه زرانندی خاوه ن پیداوایستی تایبته له و وهزیفانه ی له گه ل توانا و شیانیاندا ده گوخیت .

بهشى پينجهم

پهيكهري نه نجومهن و ميكانيزمى كار

ماددهى ههشتم:

پهيكهري نه نجومهن و ميكانيزمى كار

پهيكه: نه نجومهن پيك ديت له :

۱. سهركى نه نجومهن .

۲. چيگرى سهركى نه نجومهن .

۳. بهريوبه راتى گشتى له نه نجومهندا .

۴. راويژكارى نه نجومهن .

دووم:

۱. سهركى نه نجومهن به پلهى (بريكارى وهزارهت) دهبيت .

۲. چيگرى سهركى نه نجومهن و نه ندامانى به پلهى بهريوبه راتى گشتى دهبن .

سييه: نه نجومهنى وهزيران سهركى نه نجومهن و چيگره كهى و نه ندامان كانديد دهكات و، به پيى ثم مهرجانهى دادين به

مهروسوميكى ههريمى داده مهزرتين :

۱. هاوولاتيى ههريم بيت و تييدا نيسته جي بيت .

۲. هه لگري پروانامى به رايبى زانكو بيت و خاوهن شاره زايى و شيان بيت كه شايسته به وهرگرتنى وهزيغه كه بيت و له بوارى

پسپوزايه تى خويدا راژهى ههبيت .

۳. ژياننامه و رهفتارى باش بيت .

۴. به تاوان يان كه تنيكى نابروبه ر حوكم نه درابيت .

چوارهم: نه كانديد كردهى له برگهى (سييه)م ثم مادده يه دا هاتوره به پيى ثم ميكانيزمى دادى دهبيت:

۱. نه نجومهنى وهزيران دهركاى هاتنه پيش له هه موو دهزگاكانى راگه ياندىن (بينراو و بيستراو و خويندراوه) بو ماويهك كه له

سى رۆژ زياتر نه بيت راده گه يه نيت .

۲. راگه ياندىن كه هه موو مهرجه كانى كانديد كه له ياسايه دا هاتوون ، ده گرته خو .

پينجهم : سهرك و چيگرى سهرك و نه ندامانى نه نجومهن به پيى ياسا بو ماوهى (۵) سال كه بو يهك جار قابيلى نوئ

كردنهويه داده مهزرتين .

شه شه: سهرك ، هيندهى پهيوه ندى به كاروبارى كارگيرى و دارايى تاييهت به نه نجومهنه وه هه بيت ، ده سه لاتى وه زيبرى

تاييه تمه ندى پياده دهكات، بو شى هه يه هه نديك له ده سه لاته كانى به چيگره كهى بدات .

ماددهى نوپه:

پهيكه: نه ندامانى نه نجومهن نهركى بهريوبه ردى نه فرمانگانهى له به نده كانى (په كه م و دووم و سييه م و چواره م) له

ماددهى ههشتمى ثم ياسايه دا هاتوون ، ده گرته نه ستۆ .

دووهم: فرمانبەریك بە پەلەمی بەرپۆهەبەر كە بە لای كەمەوہ پروانامەمی بەراییی زانكۆی ھەییە ، نوسینگی سەرۆکی ئەنجومەن بەرپۆه دەبات .

### بەشی شەشەم

### ھوكمە كۆتاییەكان

#### ماددەمی دەییەم:

ئەنجومەن بۆی ھەییە پەیرەوی پێویست بۆ ئاسان جێبەجێ کردنی ھوكمەکانی ئەم یاسایە دەربكات .

#### ماددەمی یازدەم:

ئەنجومەن بۆی ھەییە لە کاتی پێویستدا بەرپۆهەبەرایەتی یان ھۆبە یان بەش لەنۆی بکاتەوہ یان ھەلۆھشینیتەوہ یان تیکەلیان بکات .

#### ماددەمی دوازدەم:

کار بۆ ھیچ دەقیکی یاسایی ناکریت کە لەگەڵ ھوکمەکانی ئەم یاسایەدا ناکۆک بیت .

#### ماددەمی سێزدەم:

ئەم یاسایە دوای تێپەر بوونی (٦٠) رۆژ بەسەر بلاو کردنەوہی لە رۆژنامەمی فەرمیی (وہقايعی کوردستان) دا جێبەجێ دەکریت.

محمد قادر عبدالله

(د.کەمال کەرکوکوی)

سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان - عێراق

### ھۆی دەرچوونی

لەپێتو دامەزراندنی دەولەتی دەزگایی و ریکخستنی کاروباری وەزیفەمی گشتی و پیکھیتانی ئەنجومەنێک تەرکەکەمی پەرەپێدانی کار بیت لە فرمانگەکانی ھەرێمدا و گەلۆگە کردنی ریساو بنەمای دروست و داوین کردنی دادپەرەری و بی لایەنی و مسۆگەر کردنی پێوہەکانی توانست لە دامەزراندن و دامەزراندنەوہ و بەرز کردنەوہدا ، ئەم یاسایە دەرچویندرا .

سەرۆکایەتی ھەرێمی کوردستان - عێراق

دیوان - ژمارە : ٤٣٥ لە ٢٠١١/٧/١٩

بەپیتی ماددەمی (دەییەم / یەکەم / ٢)ی یاسای سەرۆکایەتی ھەرێمی کوردستان ژمارە (١) سالی ٢٠٠٥ی ھەموارکراو یاسای ژمارە (٧)ی سالی ٢٠١١ یاسای ئەنجومەنی گشتی راژە لەھەرێمی کوردستان - عێراق ، بەدەرچوو دادەنرین لەبەر ئەوہی جەنابی سەرۆکی ھەرێم لەماوہی یاساییدا پیتی نەکرا واژووی بکات .